

Лекція

Тема уроку 10.3 Зовнішній вигляд ділового чоловіка

Зовнішній вигляд ділової людини

Вигляд ділової людини – саме той фактор, що теж визначає ефективність ділових зв'язків, успіх у ділових контактах і сприяє створенню необхідної робочої атмосфери. Зовнішній вигляд і манери – це те, що навколишні партнери по бізнесу бачать і оцінюють відразу, поки ще не відбулося обговорення угод, поки ще не лежить на столі проект договору.

Кожна професійна група людей має свій неписаний кодекс поведінки, манер, зовнішнього вигляду – державні що служать, актори, студенти й т.п. Бізнесмени мають також певний стиль в одязі й манерах.

Спостерігаючи засідання ради директорів, співробітників, що обслуговують експозицію своїх фірм на ярмарку, ділові наради й т.п., можна відзначити, що переважна більшість присутніх одягнені в “одному стилі”: приблизно однаковий колір костюму, схожий малюнок на тканині краватки, схожі манери.

Загальна характеристика стилю ділового чоловіка

- **консерватизм** (ділова сфера майже не піддається випадковим впливам);
- **помірність**, тобто не повинно бути занадто різких колірних контрастів, зайвих вигадливих фасонів одягу або взуття й т.п.;
- **бездоганна акуратність і охайність**, оскільки недбало або криво зав'язана краватка, брудне взуття, м'ята сорочка створюють враження, що носій такого одягу вимогливий до себе або не поважає навколишніх. Виникає припущення, що він також не вимогливий до себе й при виконанні договорів, і також не буде поважати інтереси партнерів у діловій сфері.

Західний діловий світ відрізняється від нашого ще й тим, що під час обговорення договорів, угод і т.п. враховується те, як одягнений партнер, які його манери. Одна деталь, на погляд деяких, і незначна, наприклад несвіжа носова хустка, відірваний гудзик піджака, може негативним чином вплинути на результат переговорів.

Діловий чоловік повинен виглядати:

впевненим у собі; солідним; діловим; елегантним; схилити до довіри; не бути позбавленим смаку; надійним; порядним; акуратним.

Основний вид чоловічого ділового одягу – костюм-трійка

Від якості тканини костюма залежить те, як довго він зберігає форму, як довго тримаються “стрілки” на штанах. Бажано, щоб тканина була виконана з “сухої” нитки, тобто сильно крученої (така тканина довго залишається сухою при потраплянні під дощ). Вибираючи костюм у магазині, досить стиснути в руці край виробу на 1-2 секунди; притиснувши руку, Ви бачите, на скільки пом'ята тканина: якщо вона миттєво прийняла колишній вигляд, тобто не пом'ялася, виходить, нитка добре кручена, якщо ж на тканині залишилися пом'ятості (сліди заломів), – нитка оброблена погано, такий костюм до кінця робочого дня буде виглядати м'ятим, а це складає враження неохайності.

Піджак, як елемент костюму, може бути однобортним і двобортним – за бажанням. Двобортний піджак звичайно воліють більше повні чоловіки, тому що він робить фігуру стрункішою. Довжина піджака в сучасному костюмі світу

бізнесу – до першої фаланги великого пальця опущеної долілиць руки. Довжина рукава піджака – до зап'ястя.

Не допускаються в чоловічому діловому костюмі елементи спортивного стилю, наприклад накладні кишені; військового стилю, наприклад погончики; мисливського й клубного стилю. Неприпустимі сучасні ділові костюми й навіть піджаки з вельвету (це тканина для відпочинку, спорту, полювання), оксамиту, шкіри. Відзначимо, що вимоги до ділового одягу міняються не тільки століття від століття, але іноді частіше; жарту заради можна вказати на діловий костюм маркіза – державного що служить, що займає пост міністра фінансів при дворі Людовика XIV: оксамитовий камзол, оксамитові “сілпролле8” (“штанці”) до коліна, білі панчохи й т.п.

Окремо варто торкнутися питання про **технологію пошиття чоловічого костюма**. У світовій практиці вважається досить престижним носити костюми, виготовлені з великою часткою ручної праці. Справа в тому, що шов, зроблений на руках (особливо це стосується шва, що з'єднує комір піджака зі спинкою й полічками, а також шва по окату рукава), – м'якший, він краще повторює форму людського тіла, що, як відомо, немає прямих кутів і абсолютно прямих ліній. Костюм, велика кількість швів у якому зроблено вручну (на манекені, звичайно), сидить добре, “як влитий”, і людина почуває себе в ньому вільно, як у джинсах і джемпері. Однак костюм ручної роботи коштує дорого. Крім високої ціни такі костюми відрізняє й висока якість – і тканини, і пошиття. Західні іміджмейкери стверджують, що подібний костюм можна носити протягом десяти й навіть двадцяти років – за умови своєчасних чищень, періодичних перерв у носці й ремонт деталей, що зносилися (мова йде про підкладку й про інші внутрішні елементи костюма).

Чи доречні **шліци** на піджаці ділового костюма? Так. На це в різних культурах існують різні правила: так званий англійський піджак – із двома шлицями, американський – з одним шлицем, європейський – взагалі без шлиць.

Піджак звичайно носять застебнутим, але нижній гудзик однобортного піджака не застібається, щоб дати деяку волю кроку й зручність у випадку, коли людина сідає. Втім, в останньому випадку піджак можна взагалі розстебнути. Двобортний піджак завжди застебнуть на всі гудзики.

Діловий костюм, як і весь одяг ділової людини, **відповідає моді**, але помірковано; екстравагантність у діловому одязі, особливо чоловічому, неприпустима.

Довжина штанів у сучасному діловому одязі: попереду штани великою складкою насунутій на взуття, позаду доходять до початку або середини каблука. Складка на штанах повинна бути добре відпрасована.

Сорочка – з тонкої бавовни, іноді з додаванням, практично непомітним, синтетики – для меншої сминаемости, завжди світлих тонів – білого, ясно-сірого, світло-блакитна, світло-піщового відтінку. Колір сорочки, природно, повинен гармоніювати з кольором костюма. Комір – класичний, традиційний. На сорочці, як і на піджаці, також не допускаються елементи спортивного або військового стилю – погончики, накладні кишені зі складками й кокетками; допустимо, однак, одна скромна накладна кишеня, – звичайно такі сорочки мають на кишені логотип (тобто словесний товарний знак)

фірми-виготовлювача. Рукава сорочки покладається на 1-1,5 див “визирати” з-під рукава піджака.

Колір одягу

Темно-синій колір – більш строгий, і тому більш офіційний, ніж сірий. Психологи стверджують, що він не запам’ятовується, тому що він нейтральний. Отже, темно-синій костюм можна одягати не один раз на тиждень, в “супроводі” різних сорочок і краваток. Ще один нюанс темно-синього кольору: він робить колір особи свого “носія” більш здоровим, квітучим, оскільки кидає на особу відблиск того кольору, що є складовим у синьому, – рожевого. Чоловік не стає рожевощоким і схожим на бадьорого бойскаута, ні, просто він виглядає більш здоровим, а це важливо, особливо якщо вже друга частина напруженого трудового дня, коли є втома.

Сірий колір психологічно м’якший, “тепліший”; діловий чоловік у сірому костюмі виглядає приємним, дружелюбним, привабливим до бесіди й спілкування. Є одне “світське” правило: чим темніший колір (колір чого завгодно: одягу, меблів та ін.), тим він аристократичний. Це в сильному ступені відноситься й до сірого кольору: темно-сірий костюм буде виглядати більше дорогим – незалежно від його реальної ціни, а ясно-сірий – більше дешевим.

Окремо варто сказати про **чорний** колір для чоловічого костюма. Це колір, обов’язковий для вечірніх ділових прийомів і жалобних церемоній. Проти цього автори сучасних західних довідкових видань по діловому етикеті не заперечують. Але думки про те, чи допустимо чорний колір костюму для повсякденної ділової обстановки, у тих же джерелах досить суперечливі. Однак проте ваги змінюються більше у бік тої точки зору, що складається в рекомендації використання чорного кольору чоловічого костюма як знаку, символу урочистості ділового заходу, – незалежно від того, чи супроводжується воно позитивними настроями (діловий прийом) або негативними (жалобна церемонія).

Для ділового костюма такі кольори, як **бордо, коричневий, болотно-зелений і т.п.**, – виключені, їх варто залишити для одягу, призначеного для відпочинку (клуб, заміська прогулянка). Інтенсивність кольору тканини костюма взимку – більш глибока, улітку – менш. Костюм із тканини **в смужку** допускається, але смужка не повинна бути занадто широкою і вузькою, контрастною.

Скільки костюмів варто мати сучасному діловому чоловікові?

Скільки завгодно! Існує тільки нижня границя – не менше трьох: для повсякденної носки можна рекомендувати сірий і синій колір, для урочистих випадків – чорний. Однак при настільки невеликій кількості костюмів можна чекати їхньої швидкої зношуваності, і, щоб уникнути враження поношеності в одязі, прийдеться частіше купувати нові костюми, що в остаточному підсумку не дозволить заощадити на діловому гардеробі. Число ділових костюмів не повинно бути менше десятка – на всі сезони. І це мінімум, тому що якийсь час деякі костюми перебувають у чищенні, в інших відірвалися гудзики або вони просто набридли своєму хазяїнові.

Оскільки, як відомо, штани зношуються й здобувають не цілком “свіжий” вигляд раніше, ніж піджак, тому розумно купувати **костюм із двома парами штанів**, причому одні з них можуть злегка відрізнитися по інтенсивності

кольору або навіть бути іншого кольору, ніж піджак, але гармоніювати з кольором піджака.

Існує правило, якого звичайно дотримуються в західних ділових колах: бізнесмен, ділова людина не повинен з'являтися на службі в тому самому костюмі кілька днів підряд – бажано, щоб навіть два дні підряд цього не траплялося, – інакше хто-небудь із колег може висловити припущення, що він провів ніч не вдома!

Аксесуари, взуття, верхній одяг, парфуми, зачіска ділового чоловіка

Брючний ремінь – тільки з натуральної шкіри, темного кольору; зі скромною пряжкою – ніяких “левіних” і “вовчих голів”.

Важливим елементом одягу є **носова хустинка**. Вона повинна бути, як і сорочка, світлих тонів – біла, ніжно-сіра і т.п., але в жодному разі не “фермерського” кольору – густо-синя або червона, у яскраву клітку. Друга носова хустка (крім того, що призначена для безпосереднього використання), бездоганно чиста, зберігається як резервна, “про всяк випадок”. Її можна при необхідності запропонувати жінці, нею зручно вийняти смітинку з ока й т.д. Однак її теж варто періодично міняти, тому що, навіть будучи невикористаною, хустка через якийсь час здобуває не свіжий вигляд.

Краватка – той елемент одягу, що практично не вирішує ніяких функціональних завдань. Колір краватки повинен гармоніювати з кольором сорочки й костюма. Малюнок на краватці бажано геометричного характеру – смужка різної ширини, горошок, дрібні квадрати й т.п. Оскільки краватка – найбільш яскрава й тому помітна деталь стилю, поговоримо про малюнки більш докладно. Найнадійніше рішення у виборі малюнка на краватці – вибрати однотонну краватку. Справа в тому, що така краватка підходить до будь-якої сорочки й будь-якого костюму. Тому доцільно у своєму гардеробі мати побільше однотонних краваток – синю, темно-червону, темно-сіру, ясно-сіру і т.п. Останнім часом досить популярна краватка в горошок. Однак є одна деталь: цей малюнок виглядає більше елегантним, якщо горошинки розміщені на тканині не строго “по лінії”, тобто кожна горошинка розташована приблизно (а не точно) на тій самій відстані від інших. І друга деталь – горошинки повинні бути дрібними: чим дрібніші, тим більше вишуканості й витонченості в малюнку краваткової тканини. Дуже гарна для ділового костюма краватка з діагональними смужками кольору, що гармоніює з основним полем краватки. Доречні також класичні малюнки на краватці, такі, як ромби, квадрати, круги. Ідеальна ширина краватки (у середньому) – така ж, як ширина борту піджака, тобто якщо борти піджака широкі, краватка не повинна бути вузькою, і навпаки. Довжина краватки визначається тим, що вона повинна закривати пряжку брючного ремня. Небажані й взагалі неприпустимі краватки із квітковим орнаментом, газетним текстом, фігурками людей і тварин – такі краватки доречні на відпочинку. Для краватки не рекомендуються кольори: фіолетовий, бузковий, рожевий, яскраво-червоний.

Існує така вимога: по інтенсивності кольору на першому місці – піджак, на другому – краватка, на третьому – сорочка.

Взуття – черевики, колір – тільки чорний. Допускається темно-коричневий, наприклад, улітку, до сірого костюма. Взуття – тільки на шнурках (ніяких пряжок, “язичків” і “липучок”!), підошва тонка, шкіряна або із заміника, але

завжди без ранта (зовнішня частина низу взуття, яка призначена для з'єднання верху взуття з підошвою), що доречний тільки у вуличному взутті. Взуття ділового чоловіка може відповідати моді, однак не повинно містити ультра модних елементів; взагалі бажаний деякий наліт консервативності, як і у всьому зовнішньому вигляді, – про що вже згадувалося раніше. **Не допускається** в діловому світі взуття із замші, лакове (вона для вечірніх ділових прийомів), зі шкіри крокодила й змії.

Носки – найважливіший елемент одягу. Їхній колір завжди повторює колір взуття, а колір взуття, як відомо, чорний. Неприпустимий кольоровий малюнок на носках, він може бути тільки фактурний.

Верхній одяг повинен по кольору й фактурі тканини відповідати костюму, щоб у той момент, коли ділова людина знімає плащ або пальто, не було дисгармонії в одязі. Капелюх (може бути, кепка) відповідає моді, але помірковано. **Шарф** – той елемент гардероба, що може бути яскравим (білим, червоним), але повинен гармоніювати з усім іншим одягом, але може бути також і досить скромним. **Берет** як головний убір у діловому одязі неприпустимий, так само як і шарф ручного в'язання. **Плащ або пальто** теж цілком можуть відповідати моді, але не повинні бути ультра модними. У верхньому одязі, як і в костюмі, неприпустимі риси військового, спортивного й т.п. стилю. Колір для верхнього одягу краще обирати сірий, чорний, синій. **Парасольку** – чорну.

Аксесуари – сумка, візитка, портмоне, папка або кейс, футляр для окулярів і т.ін. – переважно з натуральної шкіри, але не зі шкіри змії, крокодила та ін. Колір аксесуарів – чорний, темно-сірий, ніяких яскравих тканин.

Дамо кілька рекомендацій по **прикрасах**. Прикрасами в діловому чоловічому одязі може бути одне кільце, допускається натуральний камінь, але колір каменю – сірий, чорний, безбарвний (діамант). Кільце повинне бути дороге, масивне; якщо немає можливості мати дороге кільце, його в жодному разі не слід замінити дешевим, – краще взагалі обійтися без кільця. Помітимо, що обручка прикрасою не є, це символ сімейного статусу. Окремо поговоримо про **запонки й шпильку** для краватки. Строго говорячи, вони прикрасами не є, тому що несуть цілком певне функціональне навантаження. Однак, будучи оформлені художньо, вони одночасно служать і прикрасами. Рекомендується, щоб запонки й шпилька для краватки становили єдине ціле по оформленню, тобто комплект. Вони не повинні бути занадто великими, вигадливими, повинні бути виконані тільки з натуральних матеріалів – срібло, золото, перламутр, дорогоцінні, напівкоштовні й виробні камені (діамант, янтар, тигрове око й т.д.). Неприпустимі запонки й шпильки із пластмаси й т.п. матеріалів, що імітують натуральні камені.

Парфумерні і косметичні засоби ділового чоловіка повинні бути одного найменування (однієї “лінії”); запах повинен бути зведений до мінімуму, навіть якщо це виріб дорогої й модної парфумерної фірми.

Зачіска ділового чоловіка – по моді, але в помірному її вираженні; наприклад, якщо це зачіска з довгими волоссями, то воно позаду не повинно бути довше верхнього краю комірця сорочки. Абсолютно неприпустима для ділового чоловіка **сережка у вусі**. Сучасний діловий етикет негативно ставиться також до **бороди й вусів** як елементів зовнішнього вигляду. Деякі фірми навіть передбачають це в правилах внутрішнього розпорядку: “Носіння бороди й вусів

допускається тільки у випадку, якщо таке обумовлено довідкою від лікаря (про те, що шкірі протипоказане щоденне гоління). Але в цьому випадку є обмеження – борода повинна бути акуратно підстрижена, а кінчики вусів – не нижче кутів рота”.

До рук ділової людини пред’являються вимоги чистоти, акуратності, охайності. Лак на нігтях неприпустимий.

Одяг для ділових прийомів

Одяг для ділових прийомів, так само як і повсякденний діловий, відрізняється консервативністю, прихильністю до традицій.

На всі види прийомів, що починаються **до 19 години** (робочий сніданок, сніданок, коктейль і т.п.), рекомендується одноколірний костюм неяскравого тону; чим ближче до вечора, тим костюм темніший.

На ділові прийоми, початок яких призначено **на 19 годину (або пізніше)**, прийнято одягати костюм темного кольору; це цілком може бути чорний костюм.

Більш ошатний одяг для вечірнього прийому – смокінг; звичайно в запрошенні це вказується окремим рядком.

Сорочка – біла, **краватка** – неяскравого кольору або краватка-метелик. Колір краватки повинен гармоніювати з кольором костюма.

Взуття – чорні черевики, до смокінга – лакове взуття. Якщо прийом проходить улітку, то до одноколірного костюма неяскравих тонів допускається темне кольорове взуття кольору, що гармоніює з костюмом.

Варто нагадати ще про те, що колір, щільність і фактура тканини костюма повинні відповідати порі року й клімату регіону.

Одяг для спортивних заходів, клубів

Діловий чоловік, крім звичайної повсякденної діяльності й участі в ділових прийомах, займається спортом і відвідує різні спортивні заходи, клуби. Для цього використовується наступний одяг.

1. Костюм для вікенду складається зі штанів спортивного типу (з вельвету, іншої пухкої тканини – букле, твід) і куртки або пуловера, що замінюють піджак.

Сорочка – також спортивного типу – кольорова, у клітку або з іншим малюнком. Краватка може бути відсутньою, тому що з такою сорочкою вона мало сумісна, але якщо постаратися, можна підібрати краватку (яка з діловим одягом не носить) у вигляді вузького шнурка, шкіряну і т.п.

Сорочка може бути замінена легким светром, так званою “водолазкою”.

Взуття в цьому випадку, крім шкіряного, може бути замшевим, вельветовим; фасон взуття – спортивний (наприклад, лінія мокасин на взутті підкреслює її неділовий характер).

2. Костюм спортивного типу. Одяг для вікенду широко використовується для поїздок за місто, екскурсій і інших заходів, проведених при ділових зустрічах і переговорах. У тих же випадках може бути використаний спортивний костюм.

Піджак такого костюму має спортивний стиль, наприклад чотири накладні кишені зі складками, пояс-хлястик позаду; тканина досить товста (букле, твід, вельвет; допускається шкіра).

Штани – з однотонної тканини, що гармоніює по кольорі й малюнку, тобто гладкої фактури.

Жилетка – однотонна, оскільки піджак – з пухкої й пестрованої тканини. Але жилетку можна замінити пуловером і джемпером. Якщо його комір досить високий і щільно прилягає до горла (водолазка) – сорочка не потрібна. В інших випадках одягається сорочка кольорів, що гармоніюють, але зовсім не обов’язково тільки біла або світла; сорочка може бути насичених відтінків.

Краватка відсутня.

Брючний ремінь може мати прикраси у вигляді металевих та інших візерунків на самому ремені, а також у вигляді масивної або фігурної пряжки. Взуття – спортивне, про нього говорилося вище.

Носки – у тон взуття, але допускається малюнок на носках, і не тільки у вигляді смужок, але й у вигляді фігурок і тому подібних прикрас.

Костюм для вікенду і спортивний костюм широко використовуються в діловому житті, тому що ділові зустрічі й переговори часто супроводжуються спортивними заходами – грою в гольф, теніс і т.п., поїздками на екскурсії, заміські пікніки, виїздами на барбекю (шашлики) і т.п.